

Tájékoztató

Az elmúlt év első félévében országosan összesen 12450 erdő- és vegetációtűz keletkezett, ezek 69 százaléka márciusban (8588). A tavaszi erdőtüzes időszakban volt a szabadtéri tüzek 79 százaléka (9784). Egy-egy tűz átlagosan 4,3 hektárnyi területet érintett, az említett időszakban összesen 54342 hektár égett le.

A tüzek 99 százaléka emberi tevékenységre vezethető vissza. Többnyire a gondatlanság áll a háttérben, de igen nagy számban vezethetőek vissza szándékosságra, ilyen például a tarló és a nád égetése. Sok esetben a felügyelet nélkül hagyott kerti hulladék égetéséből keletkezik nagy kiterjedésű tűz. A vasúton utazók, az erdőben kirándulók, a mezőgazdasági területeken dolgozóknak fokozott figyelemmel kell lenniük arra, hogy az égő cigarettát ne dobják el, mert ez fokozott tűzveszéllyel jár. A kiszáradt árokparton, a vasúti töltések mellett keletkező tüzek sok esetben közvetlenül erdő- és mezőgazdasági területeket is veszélyeztetnek.

A legjobb védekezés az odafigyelés, hiszen amíg egy cigarettacsikk eldobása kevesebb, mint egy másodpercet, a keletkező tűz eloltása akár több napig is eltarthat, az oltás költségei pedig több millió forintba rúghatnak. Ha tüzet látunk, haladéktalanul értesítsük a tűzoltókat és a helyi erdőgazdálkodót.

Az erdő- és vegetációtüzek jellemzően a hóolvadás utáni, február-áprilisi csapadékmentes időszakra esnek.

Habár a tűz használata a mezőgazdaságban elvesztette korábbi funkcióját, a „hagyományos” gazdálkodásnak továbbra is része a kora tavaszi időszakban a rét- és tarlóégetés. A gondatlanul meggyújtott és nem kellően felügyelt tűz könnyen áterjed a környező erdőkre is. A tűz tovaterjedését segíti, hogy a vegetáció még nem zöldült ki, és az előző évről nagy mennyiségű elszáradt lágyszárú növényzet, illetve lomb található a területen, amely száraz időben könnyen lángra lobban.

A tavaszi vegetációtüzek főként lombos erdősítésekben és fiatalosokban, cserjésekben és gyepterületeken keletkeznek. Ezek kis, esetleg közepes intenzitással égnek. A tűz az erdősítésekben – azokat részben vagy teljesen elpusztítva – jelentős károkat okoz.

Megemlítendő, hogy általában **az Észak-Magyarországi régióban** (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád megyék) **keletkezik a tavaszi tüzek 40-45%-a**, ami ezen országrész kiemelt veszélyeztetettségét jelzi. Itt az erdőtüzek magas száma az ismert szocio-ökonómiai problémákra vezethető vissza.

Egy hektár erdőterület pusztulásával összességében akár tízmillió forintos kár is keletkezhet. Az idős fák sem csak a koronatűzben pusztulnak el, a vékonyabb kérgű fajok töve olyan mértékben sérülhet kisebb avartűzben is, ami néhány hónapon belül a fa halálához vezet. Jelentős az erdészetek tűzoltási költsége is, hiszen a közvetlen tűzoltói munka után az erdőgazdálkodó adja a területen akár egy hétig is működő tűzörséget. Az új erdő létesítése, erdőterület műszaki helyreállítása 6-12 évet is igénybe vehet, és hektáronként több millió forintos költséget jelent. Egy idős erdő ökológiai szempontból történő regenerálódása akár 50-100 évig is eltart. Összességében az erdőgazdálkodók idén már több milliárdos kárt szenvedtek. Védett területeken a természeti kár eszmei értéke mindezen tételeknél nagyságrendileg nagyobb is lehet.

Az elmúlt év tavaszán **megyénkben** is jelentősen megnövekedett a szabad területen keletkezett tüzek száma, összesen 1056 tüzeset volt. Tavaly márciusban egy hét leforgása alatt összesen 230-szor riasztották a tűzoltókat, ebből 188 esetben aljnövényzet tüzét kellett eloltaniuk.

A tüzek keletkezési helye jellemzően települések külterületein, műveletlen, elhanyagolt, gondozatlan földterületeken volt, továbbterjedésének azonban a gondozott, kaszált területek minden esetben határt szabtak. Gyakori volt a nádasok, valamint az utak menti területek, árkok leégése mellett az illegális személerakók környékén a kábelégetéssel okozott tűz.

A tüzek keletkezési helyének vizsgálata alapján az is megállapítható, hogy az esetek 40 %-ánál az előző évvel megegyező helyen keletkeztek.

A tüzesetek körülményeinek vizsgálata az mutatja, hogy azokat túlnyomóan emberi felelőtlenség, gondatlanság okozta. A tettenérés, a bizonyítás azonban nehezen valósítható meg: a tüzet okozó a helyszínt gyorsan elhagyja és jellemzően tanúkat sem lehet találni.

A szabadtéri tüzesetek jellemzően számszerűsíthető kárt nem okoznak, viszont a katasztrófavédelem számára jelentős költségekkel járnak: százezer forinttól akár több tízmillióig terjedhetnek.

A lakosság tájékoztatásával csökkenthető a tüzesetek száma.

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény meghatározza a gazdálkodók tűzvédelmi és műszaki mentéssel kapcsolatos feladatait. E szerint a gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeknek, jogi személyeknek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteknek a létesítmények, az építmények, a technológiai rendszerek megvalósításával, üzemeltetésével, fejlesztésével összhangban gondoskodniuk kell a jogszabályokban meghatározott tűzvédelmi követelmények megtartásáról, valamint a tevékenységi körükkel kapcsolatos veszélyhelyzetek megelőzésének és elhárításának feltételeiről. Kötelesek a tevékenységi körükkel kapcsolatos tüzesetek megelőzésének és oltásának, valamint a műszaki mentésnek jogszabályokban meghatározott feltételeit biztosítani. Az erdő és a parlag tűz elleni védelme - a tüzesetek megelőzése, a tűzoltás feltételeinek biztosítása - a tulajdonos, a kezelő, illetve használó feladata.

A tűzvédelmi törvényben megfogalmazottak értelmében már a szabadtéri tüzesetek időszaka előtt felszólítjuk a tulajdonosokat, valamint az érintett önkormányzatok jegyzőit és felhívjuk a figyelmet a száraz növényzet eltávolítására.

A termőföld védelméről szóló törvényben meghatározott hasznosítási kötelezettség, ideiglenes hasznosítás, mellékhasznosítási kötelezettség teljesítése során az őszi időszakban is el kell végezni termőföld-területek gyommentesítést. A 259/2011. (XII. 7.) Kormányrendelet 2013. január 17-i hatállyal egy új tűzvédelmi bírságtételt léptetett életbe. Az új tétel kimondja, hogy amennyiben valaki a termőföld védelméről szóló törvényben előírt hasznosítási, vagy mellékhasznosítási kötelezettség elmulasztásával a tüzesetek megelőzéséről nem gondoskodik **60-200 ezer** forintig terjedő bírsággal sújtható.

A megelőzés egyik módja, ha a gazos, elhanyagolt területeket beazonosítjuk. Ebben hatékonyan segítségünkre lehetnek a földhivatalok, hiszen náluk rendelkezésre állnak a szükséges adatok. A beazonosítást követően pedig az érintett tulajdonost felszólítjuk a területe rendben tartására. Így tehát mind az adatok beszerzésével, mind pedig a katasztrófavédelem supervisorri jogkörét felhasználva, közös hatósági ellenőrzésekkel hatékonyabbá válhat a prevenció.

A felügyelet mellett történő égetés végrehajtásának alapvető akadály a jelenleg hatályos, a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet. A 306/2010. Korm. r. 27. § (2) bekezdése alapján *„Hulladék nyílt téri, vagy a hulladékok égetésének feltételeit rögzítő jogszabályban foglaltaknak nem megfelelő berendezésben történő égetése, a háztartásban*

keletkező papírhulladék és veszélyesnek nem minősülő, kezeletlen fahulladék háztartási berendezésben történő égetése kivételével tilos. Nyílt téri hulladékégetésnek minősül, ha a hulladék - az elemi kár kivételével - bármilyen okból kigyullad.”

Az alapvető tilalom abban az esetben ad felmentést, ha egyéb jogszabály másként rendelkezik. Ez a természetvédelmi területeken növény-egészségügyi indokból, vagy természeti kár megelőzése, illetve az erdészeti területen elsősorban vágástéri hulladékok égetésére vonatkozó égetést tesz lehetővé.

Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat (OTSZ) szerint a tervezett tarló, nád, vagy növényi hulladék égetését az égetés megkezdése előtt legalább 24 órával írásban be kell jelenteni az illetékes hivatásos tűzoltó-parancsnokságra. Az égetés végrehajtásához, azonban szükséges az illetékes erdészeti igazgatóságok, természetvédelmi hatóságok engedélye!

A gazdák kötelesek a betakarítást követően minél rövidebb időn belül elvégezni a tarlókántást, valamint száraz növényzettől mentesen tartani a területüket.

A tűzgyújtási tilalom területi hatálya kiterjed az **erdőterületekre, a fásításokra és az ezektől mért 200 méteres távolságon belüli területekre** (ideértve a külterületi ingatlanokat is).

Az országos tűzgyújtási tilalmat a vidékfejlesztési miniszter hirdeti ki és vonja vissza a belügyminiszter egyetértésével. A tilalom elrendelését követően megfigyelhető a szabad területi tüzek csökkenése, azonban annak visszatartó hatása napokon belül megszűnik.

A hatályos jogi szabályozás alapján **a kerti hulladék égetése tilos**. Ez alól kivétel abban az esetben van, ha az önkormányzat helyi rendeletben szabályozza az égetés feltételeit. Amennyiben nincs ilyen rendelete az önkormányzatnak, úgy tilos kerti hulladékot égetni.

A szabadtéri tűzgyújtás alapszabályait az OTSZ fogalmazza meg, mely szerint a szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy lehet, hogy az a környezetre tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen. A tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem lehet. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani. Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket és felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

A tarló- vagy a növényi hulladékégetés során a tüzet őrizetlenül hagyni tilos, és veszély esetén, vagy ha a tűzre már szükség nincs, azt azonnal el kell oltani. Az égetés befejezése után a helyszínt gondosan át kell vizsgálni, és a parázslást, izzást – vízzel, földtakarással, kéziszerszámokkal – meg kell szüntetni.

A szabadtéri tüzek nagy része a szabályok ismeretének hiányából, vagy annak tudatos be nem tartásából ered. A száraz füves területeket gyakran a jogszabályi tiltás ellenére is meggyújtják, mivel ezt az eljárást tartják az elhanyagolt, gázos területek tisztításának, a száraz fűvel borított mezők megújításának leghatékonyabb és egyben legolcsóbb megoldásának.

Összegzésként elmondható, hogy a csapadékszegény tél, az aszályos időjárás következtében tavasszal a száraz növényzet könnyen meggyullad, és a tűz terjedése a szokásosnál gyorsabb, rövid idő alatt nagy területek égnak le. A szabadtéri tüzek száma általában a felelőtlen emberi magatartás következtében emelkedik meg.